

Stockholm den 31 augusti 2020

Svea hovrätt
Box 2290
103 17 Stockholm

**Mål nr T 8528-20, Samir Sabri ./ Statens genom
Justitiekanslern angående ersättning enligt lagen (1974:515) om
ersättning vid frihetsinskränkning**

Samir Sabri kompletterar härmed sitt tidigare ingivna överklagande enligt följande. Denna skrift ersätter det tidigare ingivna överklagandet.

1 YRKANDEN

- 1.1 Samir Sabri yrkar att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska förplikta staten att till honom betala 3 000 000 kronor jämte ränta på beloppet enligt 4 § tredje stycket och 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 april 2017 till dess betalning sker.
- 1.2 Vidare yrkar Samir Sabri att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska dels befria honom från skyldigheten att ersätta staten för dess rättegångskostnader i tingsrätten, dels förplikta staten att ersätta honom för hans rättegångskostnader där.
- 1.3 Slutligen yrkar Samir Sabri ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten med ett belopp som kommer att anges senare.

2 GRUNDER

2.1 Grunder för talan

2.1.1 Samir Sabri åberopar samma grunder för sin talan som han åberopade i tingsrätten. För tydlighets skull bör det dock påpekas att Samir Sabri – utöver vad som framgår av tingsrättens dom – även åberopade omständigheten att han var 15 år gammal då erkännandet gjordes och övriga åtgärder vidtogs till stöd för att hans rätt till ersättning inte ska sättas ned (jämför tingsrättens aktbilaga 46).

2.2 Grunder för överklagandet

2.2.1 Tingsrätten har gjort en riktig bedömning av den första frågan i målet när den bedömt att Samir Sabris fordran inte är preskriberad.

2.2.2 Den andra frågan i målet är om Samir Sabris eget agerande ska föranleda att ersättningen sätts ner med hänvisning till bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen lagen (1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkning (frihetsinskränkningenslagen). I den frågan har tingsrätten gjort en felaktig bedömning.

2.2.3 I denna del menar Samir Sabri att tingsrätten inte borde ha tillämpat bestämmelsen, utan tillerkänt honom ersättning i enlighet med hans yrkande. Detta eftersom omständigheterna i hans fall faller utanför bestämmelsens avsedda tillämpningsområde.

2.2.4 Även om frågan om jämkning ska avgöras genom en tillämpning av bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkningenslagen menar Samir Sabri att tingsrätten har kommit till ett felaktigt slut. Detta eftersom staten inte har visat att det föreligger ett tillräckligt orsakssamband mellan hans agerande och frihetsberövandet.

2.2.5 Den tredje frågan i målet är hur ersättningen ska bestämmas. Med anledning av tingsrättens slutsats i den andra frågan i målet har frågan om ersättningens storlek inte varit föremål för prövning.

2.2.6 På grund av detta ska hovrätten ändra tingsrättens dom och tillerkänna Samir Sabri den begärda ersättningen.

3 UTVECKLING AV GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

3.1 Tingsrätten borde inte ha tillämpat bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen

3.1.1 Enligt 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen föreligger inte rätt till ersättning för ett frihetsberövande om den som har varit föremål för frihetsberövandet själv uppsåtligen har föranlett detta.

3.1.2 Tingsrätten har – med hänvisning till vad som närmast får uppfattas som ett straff- och skadeståndsrättsligt så kallat avsiktssuppsåt – kommit till slutsatsen att Samir Sabri har haft uppsåt att föranleda frihetsberövandet. Detta eftersom han erkänt sig skyldig till mordet och vidtagit andra åtgärder som har försvårat sakens utredning.

3.1.3 Enligt tingsrätten saknas det utrymme att, vid uppsåtsbedömningen enligt 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen, beakta att erkännandet och de övriga åtgärderna gjordes under tvång. Tingsrätten har i denna del hänvisat till vad som gäller på straff- och skadeståndsrättens områden, där förekomsten av tvång inte beaktas inom ramen för uppsåtsbedömningen utan enbart får betydelse i fråga om så kallad ansvarsfrihet. (Se tingsrättens dom s. 19 och 20.)

3.1.4 Samir Sabri bestrider inte att han har haft uppsåt till att felaktigt erkänna brottet samt att han har vidtagit de övriga åtgärder som

tingsrätten har angett. Samir Sabri menar dock att det trots detta har funnits utrymme för tingsrätten att underlåta att tillämpa jämkningsregeln i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen och tillerkänna honom ersättning i enlighet med hans yrkande. Skälen till det är följande.

- 3.1.5 Bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen har utformats med utgångspunkt i de regler som fanns i 1 och 2 §§ lagen (1945:118) om ersättning i vissa fall åt oskyldigt häktade eller dömda m.fl., där det framgick att ersättning skulle vägras, om den enskilde genom sanningslös bekännelse vid eller utom rätten eller genom att falskeligen angiva sig själv eller annars uppsåtligen hade föranlett frihetsberövandet. Dessförinnan fanns snarlika bestämmelser i 1 och 2 §§ lagen den 12 mars 1886 (nr 8 s. 1) angående ersättning af allmänna medel åt oskyldigt häktade eller dömda.
- 3.1.6 Det är alltså fråga om en jämkningsregel som härrör från i vart fall slutet av 1800-talet. Som tingsrätten har konstaterat (s. 19 i domen) har jämkningsregeln också ägnats mycket begränsat utrymme i lagförarbeten och det saknas vägledande avgöranden rörande hur bestämmelsen ska tillämpas.
- 3.1.7 Oaktat de knapphändiga förarbetsuttalanden som finns rörande tillämpningen av bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen måste det beaktas att möjligheten att jämka ersättning för ett felaktigt frihetsberövande allmänt sett betraktas som ett avsteg från grundläggande rättsstatliga principer (se prop. 1997/98:105 s. 25). Ersättningen är alltså ett viktigt inslag i rättsstatens skyldighet att ge upprättelse till den som felaktigt varit berövad sin frihet.

- 3.1.8 Av det skälet har det beträffande den allmänna jämningsregel som numera finns i 6 § tredje stycket lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder – och som hade sin motsvarighet i 4 § andra stycket frihetsinskränkingslagen – framhållits att möjligheten till jämkning ska tillämpas restriktivt och endast komma i fråga vid *klara fall* av oskälighet. Det har också ansetts angeläget att jämningsregeln inte tillämpas i fall då enskilda ofrivilligt har betett sig på ett sätt som gjort att ett ingripande har skett. (Se a. prop. s. 55.)
- 3.1.9 Mot denna bakgrund framstår det som långsökt att lagstiftarens avsikt med bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen skulle ha varit att rätten till ersättning ska falla bort vid varje form av medvållande från den enskildes sida som i skadeståndsrättslig mening kan betecknas som uppsåtligt. En sådan jämningsregel skulle dessutom vara betydligt striktare än de regler om jämkning vid medvållande som i allmänhet gäller på skadeståndsrättens område (6 kap. 1 § skadeståndslagen). Därmed skulle bestämmelsen gå på tvärs med grundtankarna bakom frihetsinskränkingslagen, som var att bereda frihetsberövande en starkare rättsställning än den som följde av skadeståndslagen och allmänna skadeståndsrättsliga principer (jämför prop. 1974:97 s. 17 f.).
- 3.1.10 Enligt Samir Sabri framstår det som mer närliggande att bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen har tillkommit i syfte att staten ska ha en möjlighet att avslå anspråk på ersättning för felaktiga frihetsberövanden vid ett mer utstuderat och otillbörligt medvållande från den enskildes sida, där det ur ett allmänt perspektiv skulle framstå som stötande att ersättning för frihetsberövandet gavs ut.

- 3.1.11 Enligt Samir Sabri är det i hans fall inte fråga om något sådant utstuderat och otillbörligt medvållande som lagstiftaren måste ha haft i åtanke då bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen infördes. I stället är det ostridigt att han som 15-åring tvingades att ta på sig ansvaret för mordet på sin styvmor. Detta sedan han själv bevittnat hur hans far huggit ihjäl styvmodern med ett 30-tal knivhugg och därefter hotat att döda såväl Samir Sabri själv som hans bror om inte Samir Sabri tog på sig ansvaret för dådet.
- 3.1.12 Vidare är det ostridigt att de första polisförhören med Samir Sabri, som då alltså var underårig, genomfördes utan att en försvarare var närvarande, att förundersökningen inte bedrevs förutsättningslöst på det sätt som följer av 23 kap. 4 § rättegångsbalken och att tingsrätten i den ursprungliga rättegången fällde Samir Sabri till ansvar trots att det saknades robust stödbevisning för hans erkännande. I den meningen har alltså även staten ett betydande ansvar för att det felaktiga frihetsberövandet kom till stånd.
- 3.1.13 Vid dessa förhållanden anser Samir Sabri att omständigheterna i hans fall faller utanför det avsedda tillämpningsområdet för bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen. Enligt hans uppfattning borde därför tingsrätten ha underlåtit att jämka hans rätt till ersättning med stöd av bestämmelsen och i stället tillerkänt honom ersättning i enlighet med hans yrkande.
- 3.1.14 I sammanhanget bör det påpekas att Riksåklagaren, i ett annat ersättningsärende, på liknande sätt har förespråkats att bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen inte skulle tillämpas och tillstyrkt att ersättning lämnades till en enskild som erkänt och dömts för sammanlagt åtta mord. Detta eftersom

staten, genom ett antal bristfälliga ageranden, hade bidragit till att den enskilde dömdes och frihetsberövades. (Se Riksåklagarens yttrande den 6 februari 2018 i Justitiekanslerns ärende nr 10674-17-4.1, [bilaga 1.](#))

3.1.15 Mot denna bakgrund anser Samir Sabri att hovrätten ska ändra tingsrättens dom och tillerkänna honom ersättning för frihetsberövandet i enlighet med hans yrkande.

3.2 Det finns inte ett sådant orsakssamband mellan Samir Sabris agerande och frihetsberövandet som krävs för att ersättningen ska kunna sättas ned

3.2.1 Även om frågan om jämkning av ersättningen i Samir Sabris fall ska avgöras med tillämpning av bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkningsslagen menar han att det saknas ett tillräckligt orsakssamband mellan hans agerande och frihetsberövandet på det sätt som krävs för att ersättningen ska kunna sättas ned.

3.2.2 Tingsrätten har bedömt att det finns ett sådant orsakssamband. Detta trots att domstolen samtidigt har anslutit sig till vad som under resningsförfarandet konstaterades i fråga om att det vid den ursprungliga rättegången inte fanns någon utredning som gav tydligt stöd för erkännandet. Enligt tingsrätten innebär omständigheten att det saknats robust stödbevisning för erkännandet – paradoxalt nog – att erkännandet i sig blev avgörande för frihetsberövandet och att kravet på orsakssamband därför är uppfyllt.

3.2.3 När det gäller frågan om orsakssamband vill Samir Sabri till att börja med påpeka att det är staten som har bevisbördan för att det föreligger förutsättningar för jämkning. Det är därför också staten som ska visa att det föreligger orsakssamband mellan erkännandet

och frihetsberövandet på det sätt som krävs för att ersättningen ska kunna sättas ned med stöd av bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkingslagen.

- 3.2.4 Som framgått ovan är det i målet ostridigt att den förundersökning som genomfördes var behäftad med allvarliga brister och att Samir Sabri dömdes för mordet trots att det saknades robust stödbevisning för hans erkännande. Det står alltså klart att staten i dessa avseenden har åsidosatt grundläggande rättssäkerhetsnormer som tillkommit i syfte att förhindra att oskyldiga personer felaktigt döms och frihetsberövas.
- 3.2.5 När det nu i efterhand har uppkommit fråga om frihetsberövandet orsakats av Samir Sabris agerande, bristerna i förundersökningen och/eller domstolens bristfälliga bevisvärdering framstår det som orimligt att staten i praktiken har kunnat åberopa bristerna i förundersökningen och bevisvärderingen till sin egen fördel. Enligt Samir Sabri bör det snarast finnas en presumtion för att det är åsidosättandet av rättssäkerhetsnormerna som har orsakat frihetsberövandet.
- 3.2.6 Vad gäller det frihetsberövande som kom till stånd efter den fällande domen ligger det också i sakens natur att frihetsberövandet aldrig hade kommit till stånd om domstolen hade iakttagit de höga beviskrav som gäller i brottmål. Den bristfälliga bevisvärderingen får därmed anses ha varit en nödvändig betingelse för att skadan skulle fullbordas.
- 3.2.7 Samir Sabri vill i detta sammanhang påpeka att Justitiekanslern i ett annat ärende har beviljat ersättning till en enskild som erkänt flera brott och frihetsberövats i ungefär sju månader innan denne frikändes genom dom. Detta med hänvisning till att ett så långvarigt

frihetsberövande inte kunnat stödjas enbart på den enskildes egna uppgifter. (Se Justitiekanslerns beslut den se Justitiekanslerns beslut den 17 maj 1991, dnr 926-91-41, bilaga 2.)

- 3.2.8 Vid dessa förhållanden anser Samir Sabri att staten inte har visat att det finns ett orsakssamband mellan hans agerande och frihetsberövandet på det sätt som förutsätts enligt 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkninglagen. Även av det skälet ska hovrätten ändra tingsrättens dom och tillerkänna Samir Sabri ersättning för det felaktiga frihetsberövandet i enlighet med hans yrkande.

3.3 Skälig ersättning ska beräknas till 3 000 000 kronor

- 3.3.1 Tingsrätten har inte prövat frågan om hur ersättningens storlek ska beräknas. Samir Sabri hänvisar därför i denna del till det som han anförde i tingsrätten.

4 SKÄLEN FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

4.1 Det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

- 4.1.1 Av skäl som anförts ovan finns det anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till.

4.2 Det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt

- 4.2.1 Som framgått ovan härrör bestämmelsen i 4 § första stycket första meningen frihetsinskränkninglagen från slutet av 1800-talet och det saknas vägledande avgöranden rörande hur den ska tillämpas. Bestämmelsen motsvaras av 6 § första stycket i den nu gällande lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder

och är av stor betydelse för den handläggning som vidtas inom ramen för statens frivilliga skadereglering.

- 4.2.2 Även praxis kring frågan om vilken betydelse statens åsidosättande av grundläggande rättsäkerhetsnormer har för frågor om orsaks-samband är knapphändig.
- 4.2.3 Det är därför av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Samir Sabris överklagande prövas av högre rätt.

5 BEVISUPPGIFT

- 5.1 Samir Sabri åberopar samma bevisning i hovrätten som han gjorde i tingsrätten (jämför tingsrättens aktbilagor 53 och 65).
- 5.2 Förhöret med Samir Sabri kan läggas fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagningen av förhöret i tingsrätten.

Som ovan,

Rikard Samuelsson

Emilia Palm

Erica Wide